

Asia: VN/24173/2023

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av värnpliktslagen och lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Vapenvägarförbundet tackar för möjligheten att utlåta om propositionen.

Män med åländsk hembygdsrätt

Förbundet bedömer de föreslagna förändringarna som potentiellt negativa ur ett människorättsperspektiv för män med hembygdsrätt på Åland. Om de i fortsättningen vill utföra värnplikt bör de ansöka om upphävande av undantaget enligt 12 § 2 mom. Ålands självstyrelselagen.

Hittills har män med hembygdsrätt på Åland kunnat ansöka om värnplikt som frivilliga, utan att de skyldigheter som följer av värnpliktslagen har gällt dem. En person som ville avbryta tjänsten kunde därför enligt det beslut som Försvarsdepartementet meddelade den 24 november 2022 inte förpliktas att delta i civiltjänstgöring.

I framtiden skulle män med hembygdsrätt på Åland som frivilligt ansöker om värnplikt behandlas som värnpliktiga. Detta innebär att om de utvecklar en samvetsvägran efter att ha påbörjat militärtjänstgöring, skulle alternativet vara antingen att ansöka om civiltjänst eller att bli en totalvägrare. FN:s kommitté för mänskliga rättigheter har uttryckt oro över civiltjänstgöringens långa varaktighet och de militära styrkornas inflytande på civiltjänstgöringen. Den har också uppmanat Finland att avbryta åtalet mot vapenvägrare och att frige alla som fängslats för samvetsvägran. Den föreslagna rättsreformen skulle kunna föra in nya människor inom ramen för dessa människorätsfrågor.

Könsfastställelse och värnplikt

Vapenvägrarförbundet anser att det är bra att personer som fastställer sitt kön som kvinnligt behåller möjligheten att avstå från värnplikt och att lämna reserven med en bindande förklaring, även efter avslutad värnplikt.

När det gäller förverkligandet av rätten till självbestämmande och tillgång till information för dem som fastställt sitt kön som kvinnligt, skulle förbundet föredra en modell där Försvarsmakten skulle få information om fastställande från Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, varefter regionalbyråerna skulle behöva avgöra självständigt om personen är villig att fortsätta sin militärtjänst eller stanna kvar i reserv eller inte.

Allmän

Vapenvägrarförbundet anser ytterst att de föreslagna ändringarna är av mindre betydelse i helhetsbilden av värnplikten som bygger på könssegregation och brott mot mänskliga rättigheter. Förbundet anser att de problem som ligger till grund för lagförslaget bäst skulle lösas med en frivillig och könsneutral värnpliktsmodell.

Raninen Kaj
Aseistakieltäytyjäliitto ry